

Protestele fermierilor în mass-media mainstream din România: teme, narațiuni și încadrări predominante

Minodora Sălcudean

Lucian Blaga University of Sibiu

Corresponding author emails: minodora.salcudean@ulbsibiu.ro

Farmers' Protests in the Romanian Mainstream Media: Predominant Themes, Narratives and Framings

Abstract: This article analyses how a significant part of the mainstream press in Romania framed the farmers' protests in January 2024. A complex social phenomenon, with a tradition in Western European countries, especially in France, this transnational revolt movement attracts the attention of journalists only during the actual duration of the street events. The study aims to identify and correlate the preferred framing angles in the mainstream media, to highlight recurring themes, narratives and predominant patterns in the journalistic practice of covering the protests. The questions that formed the basis of the research are the following, namely: 1. How does the mainstream media in Romania frame the farmers' protests? 2. What are the dominant themes and narratives and how are they correlated with certain ideological frames? 3. Is there an interest in the mainstream media for the intersectional approach of social and environmental justice issues, in the context of the farmers' protests? The exploratory research was conducted manually on a corpus of 189 journalistic materials, predominantly news, collected from the news sites that covered the most, in quantitative terms, the farmers' protests of January 2024.

Keywords: farmers, protests, mainstream media framing, themes, narratives, agribashing

Citation suggestion: Sălcudean, Minodora. "Protestele fermierilor în mass-media mainstream din România: teme, narațiuni și încadrări predominante." *Transilvania*, no. 3 (2025): 59-67. <https://doi.org/10.51391/trva.2025.3.06>.

Context

În ianuarie 2024, au avut loc ample proteste ale fermierilor și transportatorilor în mai multe țări din Europa, printre care și România. Protestele fermierilor din ianuarie 2024 au fost influențate semnificativ de politicile europene privind agricultura, în special prin intermediul Politicii Agricole Comune (PAC) și a reformelor recente adoptate pentru perioada 2023-2027. Deși declanșate, în principal, de un complex comun de factori, incluzând măsuri și reglementări mai stricte de mediu, presiuni legate de taxe sau concurența comercială sporită, nemulțumirile fermierilor europeni au avut cauze specifice, care variază de la țară la țară.¹ Urmând modelul mișcărilor sociale similare, cu precădere din Franța și Germania, fermieri și asociații de fermieri români au organizat ieșiri în stradă, folosind utilaje agricole pentru a bloca circulația pe artere rutiere importante sau în puncte de trecere a frontierei. Și de această dată, rețelele sociale au avut un rol esențial, în organizarea protestelor, fermierii formând grupuri pe Whatsapp pentru a comunica între ei și folosind platforma Tiktok pentru transmiterea live-urilor și a mesajelor liderilor protestatari². De altfel, în timpul protestelor, platforma Tiktok a fost utilizată și de politicieni de extremă dreaptă, cum e Diana Șoșoacă, foarte activi pe această platformă pentru a se adresa fermierilor. Atât presa națională, cât și presa locală au relatat pe larg despre evenimentele din stradă, care s-au extins în special în estul, nord-estul și centrul țării, presa națională vorbind despre

1. Evelyn Bush, Pete Simi, „European Farmers and Their Protests”, *Contentious Europeans: Protest and Politics in an Emerging Polity* (2001): 97–124. Robert Finger et al., „Farmer Protests in Europe 2023–2024”, *EuroChoices* 23, nr. 3 (2024): 59–63. <https://doi.org/10.1111/1746-692x.12452>. Alan Matthews, „Farmer Protests and the 2024 European Parliament Elections”, *Intereconomics* 59, nr. 2 (2024): 83–87. <https://doi.org/10.2478/ie-2024-0018>.

2. Simona Cârlegea, „Cine sunt negociatorii fermierilor și transportatorilor și cum s-a născut protestul pe whatsapp”, *Europa Liberă România*, 18 ianuarie 2024. <https://romania.europalibera.org/a/32781960.html>.

o extindere a lor în toată țara.³

În aprilie 2023, la un an de la invazia rusă în Ucraina, proteste ale fermierilor au fost declanșate pe fondul tensiunilor sociale și economice cauzate de directivele europene și măsurile autorităților române, privind importurile și tranzitul cerealelor ucrainene. Media mainstream a acoperit atunci evenimentele, încadrându-le ca reacții critice, de revoltă și nemulțumire la decizia Comisiei Europene de a elimina taxele vamale pentru toate mărfurile din Ucraina. În acel context, agricultori și apicultori români au cerut: „separarea produselor agricole în vămile românești, asigurarea trasabilității importurilor, activarea de urgență a măsurilor de salvagardare, reactivarea taxelor vamale, calcularea riguroasă a pagubelor suferite de fermierii români și suspendarea concesiilor vamale pentru produsele din Ucraina”.⁴ După mai puțin de un an, la protestele din ianuarie 2024, tema cerealelor ucrainene rămâne una recurentă în media, nemaifiind tratată prioritar de data aceasta, ci inclusă printre cele câteva zeci de revendicări ale fermierilor români, ieșiți în stradă. Spre exemplu, *Deutsche Welle* folosește ca intertitlu un slogan protestatar „Subvenții mici, importuri ieftine, obligații scumpe”.⁵ În principal, printre revendicările fermierilor protestatari din ianuarie 2024 se numără: reducerea timpilor de așteptare la frontiere, eliminarea impozitului pe subvenții, creșterea subvențiilor pe suprafață, compensarea pierderilor cauzate de războiul din Ucraina, precum și facilități privind transportul.

Media mainstream califică protestele ca fiind spontane, deși liderul Sindicatului Fermierilor Patrioți (SFR), Ștefan Muscă, le asumă public, în numele organizației, încă de la începutul evenimentelor.⁶ Totuși, implicarea SFR rămâne incertă, organizația delimitându-se de declarațiile reprezentantului ei, printr-un comunicat de presă, preluat de un site de nișă, Agointeligența.⁷ Parte a unei mișcări sociale internaționale de o amploare mult mai mare, protestele fermierilor europeni reprezintă un fenomen transnațional⁸, corelat deseori, în discursul public, cu curentul *agribashing*. Termenul, considerat controversat, utilizat și ca *hashtag* în social media, se referă la poziția critică a organizațiilor de mediu, în special, față de agricultura convențională, care folosește pesticide și alte practici dăunătoare pentru a maximiza profitul, afectând calitatea aerului, solului, precum și bunăstarea animalelor.⁹ Pe acest fond, resentimentul fermierilor față de curentul *agribashing* este privit de unii cercetători ca o temă comună a protestelor din diverse țări europene și considerat o formă de „populism regresiv” care își propune să delegitimizeze criticile aduse organizării și practicilor agricole actuale, considerate nocive.¹⁰

„Media framing” și relevanța cercetărilor anterioare în mediatizarea protestelor fermierilor

Modul în care media mainstream se raportează la evenimente majore, selectând, ierarhizând și încadrând discursiv evenimente care construiesc agenda zilei, cum sunt și protestele ample, este influențat de diverși factori, printre care: orientarea politică a trustului, pregătirea profesională a jurnaliștilor, propria lor subiectivitate, interesele

3. G4Media, „Live video protestul fermierilor și transportatorilor se extinde în toată țara – Sibiu, Suceava, Craiova, Târgu Mureș, Zalău / Ciolacu promite rezolvarea rapidă / circulație restricționată în Afumați”, *Economedia.ro*, 15 ianuarie 2024. <https://economedia.ro/live-intalnire-la-guvern-in-format-restrans-pe-tema-protestatarilor-negocierile-au-esuat-duminica-iar-protestele-continua-si-luni-circulatie-restrictionata-in-afumati.html>.

4. Marco Badea, „Fermierii protestează în toată țara și cer despăgubiri mai mari de la UE. «Este o bătaie de joc». confruntări cu jandarmii”, *Digi24*, 7 aprilie 2023. <https://www.digi24.ro/stiri/actualitate/fermierii-ies-in-strada-din-cauza-deciziei-ue-in-scandalul-cerealelor-din-ucraina-timmermans-romania-nu-a-facut-destule-reforme-2307457>.

5. Cristian Ștefănescu, „Fermieri și transportatori continuă protestele – Dw – 12.01.2024”, *Deutsche Welle*, 13 ianuarie 2024. <https://www.dw.com/ro/fermieri-si-transportatori-protesteaza-la-portile-bucurestilor/a-67968341>.

6. Ioana Milonean, „Sindicatul fermierilor patrioți își asumă protestul fermierilor. președintele organizației: vin cu 50 de tractoare spre București / Claudiu Târziu (AUR): nu suntem implicați în organizarea protestelor, dar susținem revendicările oamenilor”, *G4Media*, 11 ianuarie 2024. <https://www.g4media.ro/sindicatul-fermierilor-patrioti-isi-asuma-protestul-fermierilor-presedintele-organizatiei-vin-cu-50-de-tractoare-spre-bucuresti-claudiu-tarziu-a-ur-nu-suntem-implicati-in-organizarea-protestelor.html>.

7. Oana Timar, „Sindicatul fermierilor patrioți se delimitează de Ștefan Muscă: respingem orice implicare în organizarea protestelor”, *agointel.ro*, 11 ianuarie 2024. <https://agointel.ro/283524/sindicatul-fermierilor-patrioti-se-delimiteaza>.

8. Bush și Simi, „European Farmers”.

9. Sylvester Phelan, „Is ‘agri-Bashing’ Impacting on Farmers’ Motivation to Farm?”, *Agriland.ie*, 8 februarie 2020. <https://www.agriland.ie/farming-news/is-agri-bashing-impacting-on-farmers-motivation-to-farm/>.

10. Jan Douwe van der Ploeg, „Farmers’ Upheaval, Climate Crisis and Populism”, *The Journal of Peasant Studies* 47, nr. 3 (2020): 589–605. <https://doi.org/10.1080/03066150.2020.1725490>.

marilor actori economici din piață, orientarea ideologică a guvernelor etc.¹¹ Cercetări de referință, din antropologie, sociologie și studiul comunicării de masă au teoretizat conceptul de cadre, încadrare, pachete de cadre (*frames, framing, frame package*), arătând că: „media makers not only make use of frames, but frames also influence the schema of the journalists when they have to represent an issue or an occurrence as a newsworthy event”.¹² După teoretizarea sociologică a lui Goffman din *Frame Analysis* (1974), conceptul de *frames* va fi intens aplicat în studiile media, cu precădere în jurnalismul de informație. Astfel, o cercetare de referință definește *framing*-ul știrilor ca fiind procesul prin care jurnaliștii accentuează anumite aspecte ale realității, orientând și influențând, astfel, înțelegerea publicului. Distincția între cadre specifice și cadre generice, care acționează complementar în modelarea percepțiilor față de anumite evenimente relevante pentru societate, nuanțează modul în care *framingul* „serves as a tool for elites and media to guide interpretations of political events and policy debates”.¹³

Anterior, Herman & Chomski (2002) abordaseră critic construcția mesajelor media și efectele acestora prin prisma unor filtre, precum concentrarea proprietății media, dependența de publicitate, sursele privilegiate de informații, explicând cum procesul de selecție (implicit omitere) a unor cadre servește intereselor elitelor. Prin fabricarea consimțământului, presa mainstream limitează accesul publicului la perspective alternative și marginalizează vocile critice, impunând narațiunile dominante ca fiind singurele valide.¹⁴ Astfel de abordări au evidențiat, de fapt, relevanța factorului ideologic în construcția mediatică a realității, demontând clamata neutralitate și utopica obiectivitate jurnalistică. Studii recente apelează la clasicele teorii *media framing* și *agenda setting* pentru a investiga practici curente ale trusturilor de presă mainstream și pentru a argumenta acoperirea inerent părtinitoare a evenimentelor majore și consecințele. Spre exemplu, reconfirmând clasică teorie chomskiană, un articol științific despre acoperirea media a conflictului ruso-ucrainian în Bosnia Hertegovine, constată că discursul presei mainstream se aliniază cu narațiunilor dominante, eșuând, pe de o parte, să ofere informații cuprinzătoare sau să promoveze un dialog public semnificativ, și întărind, pe de altă parte, polarizarea socială și așa existentă în timpul crizelor majore.¹⁵ Deși există o literatură științifică bogată despre proteste și mișcări sociale, în general, protestele lucrătorilor din domeniul agricol sunt foarte puțin studiate. În România, spre exemplu am identificat un singur articol despre protestele ciobanilor din 2015, dintr-o perspectivă identitară, corelată cu cauzele care au declanșat această revoltă. Atunci, ciobanii au protestat față de noile reglementări adoptate în Legea vânătorii, care interziceau înființarea, întreținerea sau recoltarea culturilor agricole, fără a asigura protecția faunei sălbatice de vânătoare și limitarea numărului de câini pe care crescătorul de animale îi poate folosi.¹⁶ Relativ recent, o atenție sporită în cercetarea mișcărilor sociale agrare, a fost acordată protestelor fermierilor din India, care au durat un an (2020-2021). Un studiu referitor la mediatizarea acestora arată gradul de neîncredere al protestatarilor față de presa de masă convențională, considerată ca fiind subjugată puterii politice și incapabilă să înțeleagă cu adevărat problemele fermierilor.¹⁷ Media mainstream din India a susținut poziția guvernamentală, încercând să delegitimeze mișcarea agricultorilor nemulțumiți de adoptarea de către guvern a trei legi agricole controversate.¹⁸ Cu toate acestea, rolul media mainstream în acoperirea evenimentelor politice și sociale majore sau în perioade de criză rămâne decisiv în orice societate, iar responsabilitatea jurnaliștilor de a prezenta adevărul factual cu acuratețe

11. W. Russell Neuman, Marion R. Just, Ann N. Crigler, *Common Knowledge: News and the Construction of Political Meaning* (Chicago: University of Chicago Press, 1994); Robert M. Entman, „Framing: Toward Clarification of a Fractured Paradigm”, *Journal of Communication* 43, nr. 4 (1993): 51–58. <https://doi.org/10.1111/j.1460-2466.1993.tb01304.x>; Dietram A. Scheufele, „Framing as a Theory of Media Effects”, *Journal of Communication* 49, nr. 1 (1999): 103–22. <https://doi.org/10.1111/j.1460-2466.1999.tb02784.x>; Baldwin Van Gorp, „The Constructionist Approach to Framing: Bringing Culture Back In”, *Journal of Communication* 57, no. 1 (2006): 60–78, <https://doi.org/10.1111/j.0021-9916.2007.00329.x>; Nic Newman, *Mainstream Media and the Distribution of News in the Age of Social Discovery*. Reuters Institute for the Study of Journalism, Department of Politics and International Relations, University of Oxford, 2011.

12. Van Gorp, „Constructionist Approach”, 67.

13. Claes H. Vreese, „News Framing”, *Information Design Journal* 13, nr. 1 (2005): 58. <https://doi.org/10.1075/idjdd.13.1.06vre>.

14. Edward S. Herman, Noam Chomsky, *Manufacturing Consent: The Political Economy of the Mass Media* (New York: Pantheon Books, 2002).

15. Lejla Turčilo, „Medijska i Društvena Polarizacija U Vremenu Krize: Bh. Mediji I Rat U Ukrajini / Media and Social Polarization in a Time of Crisis: Bh. Media and War in Ukraine”, *Pregled: Časopis Za Društvena Pitanja / Periodical for Social Issues* 65, nr. 1 (2024): 31–49, <https://doi.org/10.48052/19865244.2024.1.31>.

16. Thomas O'Brien, Remus Crețan, „The Role of Identity in the 2015 Romanian Shepherd Protests”, *Identities* 26, no. 4 (2018): 470–88. <https://doi.org/10.1080/1070289x.2017.1400322>.

17. Sekar Jenith and Siwach Kuldeep M., „Mainstream Media and Twitter Narratives: A Case Study of the Farmers' Protest”, *European Journal of Molecular and Clinical Medicine* 7, nr. 8 (2020): 5551–5561.

18. Abhijit Anand, Parth Sharma, „How India's Mainstream Media Report on the Farmers' Protest”, *Asian Politics & Policy* 14, nr. 1 (2022): 129–33. <https://doi.org/10.1111/aspp.12622>.

rămâne unul dintre fundamentele paradigmei democratice, așa cum e înțeleasă în țările vestice, cu o tradiție îndelungată a presei.¹⁹²⁰

Metodologie

Articolul de față are la bază o cercetare calitativă, care utilizează analiza tematică de conținut/ATC²¹, pentru a explora teme, cadre și narațiuni recurente și pattern-uri predilecte, în acoperirea protestelor fermierilor din ianuarie 2024 de către patru site-uri de știri. Studiile anterioare arată că media mainstream joacă un rol crucial în construirea și perpetuarea ideologiilor dominante, iar ATC poate evidenția, în contexte specifice, aspecte relevante privind cadrele și încadrarea utilizate, precum și aspecte referitoare la „actorii” politici privilegiați în reprezentarea media. Colectarea datelor primare s-a efectuat, după încetarea protestelor, în primăvara lui 2024, pentru intervalul 1 ianuarie 2024 și 4 aprilie 2024, de pe site-urile românești de presă care acoperă cel mai mult protestele, din punct de vedere al numărului de materiale, în special știri; Digi 24, Europa Liberă, G4Media, Libertatea, Știrile ProTV, Antena3CNN, utilizând *google advanced search/news/lb română* și motoarele de căutare internă ale fiecărui site, pentru o verificare și colectare încrucișate, folosind o singură expresie cheie, și anume „proteste fermieri”. Prima știre on topic apare pe Digi24 pe 8.01.2024 și se referă la protestele fermierilor germani.

Site	Digi24	Europa Liberă	G4Media	Libertatea	Știrile ProTV	Antena3CNN	
Nr. total știri	156	70	51	40	22	13	= 352
Nr. știri analiza-te (N ≤ 50%)	80	40	30	20	12	7	= 189

Ulterior, analiza datelor a fost realizată manual, pe un corpus de N=189 de știri, prin formularea inductivă a categoriilor tematiche, urmărind: bias-ul pro sau anti guvernamental, tipul dominant al încadrării știrii (politic, economic, social sau de mediu), teme și narațiuni comune, interesul media mainstream pentru categorii subreprezentate, precum țărani și micii producători locali.

Rezultate

1. Încadrarea media mainstream a protestelor fermierilor din România. Pentru evenimente în desfășurare, cum sunt protestele, acoperirea media mainstream înseamnă mai ales fluxuri actualizate de știri (relatări din teren, reportaje scurte, vox-pop-uri, declarații oficiale). În practica jurnalistică, pentru genurile informative sunt prioritare aspectele care definesc valoarea de știre/*newsvalue*, precum veridicitatea, actualitatea, proximitatea, amploarea, impactul, de aceea protestele fermierilor au atras atenția presei naționale și locale deopotrivă. Deși pe site-urile investigate numărul de participanți este vag aproximat („zeci” sau „sute”), pot fi identificate unele detalii de contextualizare, precum corelarea cu mișcări similare din Europa, în special Germania, și, în mod constant, informații privind revendicările fermierilor/agricultorilor, negocierile cu reprezentanții statului, importurile și tranzitul cerealelor ucrainene, încercarea de deturnare a protestelor de către partidele extremiste, încetarea protestelor. Pentru că Digi24.ro a acoperit, din punct de vedere cantitativ, cel mai mult evenimentele, se impun câteva constatări strict legate de acest caz, site-ul fiind unul dintre cele mai vizualizate din zona mainstream din România, conform rapoartelor Digital News Report din ultimii trei ani. Digi24 protestele fermierilor/agricultorilor și transportatorilor dintr-o perspectivă oficială, cu cel mai accentuat *bias* pro-guvernamental, dintre site-urile analizate. Mai mult de jumătate dintre știrile despre proteste sunt construite pe baza declarațiilor reprezentanților statali: miniștri, președinte, primarul și prefectul capitalei, alți primari și reprezentanți ai protestatarilor și diverselor asociații de fermieri, agricultori și transportatori, reprezentanți partide politice, în special PNL și PSD, care formează alianța guvernamentală, în 2024. O astfel de încadrare privilegiază actorii statali, atât prin frecvența mediatizării lor, cât și prin poziționarea acestora în raport cu protestele și protestatarii. În funcție de trustul media,

19. Thomas Hanitzsch et al., *Worlds of Journalism: Journalistic Cultures around the Globe* (New York: Columbia University Press, 2019).
20. David Deacon, David Smith, Dominic Wring, „Why Mainstream News Media Still Matter”, *Media, Culture & Society* 46, nr. 4 (2024): 874–85. <https://doi.org/10.1177/01634437241228765>.
21. David Deacon, Michael Pickering, Peter Golding, Graham Murdock, *Researching Communications: A Practical Guide to Methods in Media and Cultural Analysis*, 2nd ed. (London: Bloomsbury Academic, 2007).

încadrarea politică a protestelor, deși cu accente diferite, fie pe actorii politici, cum e la Digi24, fie mai echilibrat, și pe reprezentanții guvernamentali și pe protestatari, cum e la celelalte site-uri urmărite, reflectă, în principal, teme și narațiuni comune. Dacă site-uri specializate, precum Agointeligența, promovează într-o mai mare măsură vocile liderilor fermierilor, precum și interesele agribusiness-urilor și ale industriei care susține agricultura convențională, considerată poluantă, calificând protestele drept spontane, fără manipulare politică (Lefter, 2024)), site-urile mainstream urmărite aduc în dezbaterea publică tema apartenenței politice a unora dintre reprezentanții fermierilor. Printre numele mediatizate frecvent sunt: Dănuț Andruș (PSD), Georgian Calotă (PNL), Ionuț Lucian Cercel (PNL).

Încadrarea generică din perspectiva viziunii și a politicilor europene privind agricultura e utilizată frecvent în presa mainstream cu referire la unele dintre revendicările protestatarilor, reflectându-le mai degrabă într-o lumină nefavorabilă. Spre exemplu, „protestatarii au cerut introducerea unor facilități fiscale pe care România s-a angajat să le elimine prin Planul Național de Redresare și Reziliență.”²² Sau, conform declarațiilor ministrului investițiilor și proiectelor europene, Marcel Boloș²³, revendicări care necesită o analiză prudentă pentru că ar putea avea efect de bumerang cum ar fi periclitarea subvențiilor „prin plățile directe care se fac din fondurile europene în valoare de 13 miliarde de euro”. Frecvente la Digi24.ro sunt titluri care conțin declarații oficiale, precum acesta referitor la revendicările protestatarilor: „(...) Au cerut și măsuri care încurajează evaziunea fiscală”. În ciuda declarațiilor oficiale, privind șase revendicări cu care guvernul susține că sunt de acord, presa națională relatează, la mijlocul lunii ianuarie, despre eșecul negocierilor. După 15 ianuarie, deși o parte a presei mainstream relatează despre încetarea protestelor²⁴, acestea continuă. Printre revendicările agreate de autorități se numără: legea prevenției, simplificarea procedurală și aspecte referitoare la digitalizare.

2. Teme și narațiuni corelate cu extrema dreaptă

Deși dimensiunea neutru-informativă este prevalentă în știrile despre proteste, teme și narațiuni adiacente construiesc o imagine convergentă, care nuanțează ideologic framing-ul politic oficial. Spre exemplu, prezența la proteste a unor lideri politici considerați extremiști (George Simion, Diana Șoșoacă) a fost redată dintr-un unghi comun de media mainstream care au relatat factual acest episod. În timp ce narațiunea din declarațiile oficiale descrie episodul ca pe o încercare a mișcărilor extremiste de a deturna politic protestele, jurnaliștii contrabalansează această poziționare prin imagini și declarații ale protestatarilor care se delimitează vocal și categoric de orice încercare de confiscare ideologică a protestelor. Spre exemplu, Rareș Hopincă, prefectul capitalei, încearcă să delegitimeze protestele, invocând legături cu mișcarea de extremă dreaptă: „Îmi pare rău că aceste proteste sunt deturnate politic, pentru că nu cred că este momentul ca anumite nemulțumiri și revendicări să fie instrumentate politic de un partid extremist”²⁵, deși relatările din teren ale jurnaliștilor arată că cei doi lideri de extremă dreaptă au fost huiduiți și alungați de la proteste.²⁶ O narațiune oficială preluată de presa mainstream este cea referitoare la interesele economice și politice ale unor reprezentanți ai fermierilor, afiliați partidelor mari, din alianța guvernamentală. Spre exemplu, în presa mainstream printre numele frecvent vehiculate se numără Dănuț Andruș și Mircea Marcel Medan, ambii membri în Asociația de Proprietari Paltinul și având o tentativă de înființare a unei formațiuni politice: Partidul Alianța Fermierilor și Antreprenorilor Români. Același Dănuț Andruș este foarte

22. Simona Cârlegea, Cezar Amariei, „Ce vor fermierii și transportatorii care protestează și ce promisiuni au primit până acum de la guvern”, *Europa Liberă România*, 16 ianuarie 2024. <https://romania.europalibera.org/a/proteste-fermieri-transportatori-32775200.html>.

23. Ioana Coman, „Boloș, după negocierile eșuate: «sunt șase măsuri cu care am fost de acord. au cerut și măsuri care încurajează evaziunea fiscală»”, *Digi24*, 14 ianuarie 2024. <https://www.digi24.ro/stiri/actualitate/bolos-dupa-negocierile-esuate-sunt-sase-masuri-cu-care-am-fost-de-acord-au-cerut-si-masuri-care-incurajeaza-evaziunea-fiscala-2649355>.

24. Mihaela Ivăncică, „Marcel Ciolacu a semnat cu fermierii și transportatorii actul de încetare a protestelor. a promis o comisie interministerială”, *Știrile ProTV*, 2024. <https://stirileprotv.ro/stiri/actualitate/marcel-ciolacu-a-semnat-cu-fermierii-si-transportatorii-un-acord-privind-incetarea-protestelor.html>. Adam Gheorghe, „Protestele Fermierilor Și Transportatorilor Încetează de Azi. S-A Ajuns La UN Acord CU Premierul Ciolacu”, *Digi Economic*, 2 februarie 2024. <https://www.digi24.ro/digieconomic/consumer/protestele-fermierilor-si-transportatorilor-inceteaza-de-azi-s-a-ajuns-la-un-acord-cu-premierul-ciolacu-8885>.

25. Bianca Chirilă, „Prefectul Capitalei, După CE Simion S-A Dus La Protestele Fermierilor: «sunt Deturnate Politic. Nu E Momentul»”, *Digi24*, 11 ianuarie 2024. <https://www.digi24.ro/stiri/actualitate/evenimente/prefectul-capitalei-dupa-ce-simion-s-a-dus-la-protestele-fermierilor-sunt-deturnate-politic-nu-e-momentul-2646329>.

26. Adrian Ardelean and Dora Vulcan, „Fermierii Și Transportatorii Forțează Intrarea În București. Simion Și Șoșoacă Respinși de Protestatari”, *Europa Liberă România*, 12 ianuarie 2024. <https://romania.europalibera.org/a/a-doua-zi-de-protest-al-transportatorilor-o-delegatie-se-afli%C4%83-la-guvern/32770043.html>.

prezent și vocal și pe Tik Tok, îndemnând la mobilizarea fermierilor din toată țara.²⁷

Capitalizarea politică a protestelor reprezintă un subiect de interes pentru jurnaliști cu experiență din media mainstream cum e Andreea Pora (2024) care publică numele și implicarea politică a unor protestatari cu aspirații la funcții publice. (ex. Ionuț-Lucian Cercel, candidat PNL pentru Camera Deputaților, în 2020.²⁸ Un alt exemplu este cel referitor la solicitarea privind revizuirea și adoptarea legii arende, ca fiind în beneficiul marilor proprietari de terenuri, cum este și politicianul PSD din Olt, „Paul Stănescu, care exploatează direct și indirect circa 40.000 de hectare, iar fiul său are a doua cea mai mare fermă din România”.²⁹ Uneori, media mainstream portretizează fermierii ca oameni de afaceri înstăriți, care dețin terenuri vaste și utilaje agricole sau reprezentanți ai unor asociații care au legături cu partide politice și interese economice personale. Deși declarațiile politicianilor de la guvernare încearcă să decredibilizeze protestele, utilizând narațiunea intereselor politice și a deturnării lor în scop ideologic, presa mainstream tinde să echilibreze perspectiva. În contextul negocierilor, al semnării unor acorduri cu guvernării și al anunțului că protestele încetează, jurnaliștii relatează despre cei rămași în stradă: „fermieri independenți, neafiliați unor asociații sau alții care au avut un trecut politic care contestă acordul semnat de cele 10 organizații de fermieri și spun că vor continua până când vom vedea primul act normativ cu soluții aplicabile”.³⁰ Cerealele din Ucraina reprezintă, de asemenea, una dintre temele recurente în media mainstream, care a generat narațiuni cu în cadre peiorative, de tipul: „scandalul cerealelor din Ucraina”, sau „criza cerealelor ucrainiene”. Această temă apare deseori corelată cu altele adiacente, precum: dezacordul față de suspendarea taxelor vamale și reglementările UE cu privire la importurile de cereale din Ucraina, culoarele solidarității, prețul cerealelor. Presa mainstream include în știri declarații ale unor asociații de agricultori și fermieri care reclamă faptul că aceste decizii au dus la suprasaturarea silozurilor locale, scăderea prețurilor la cereale și o destabilizare a pieței reclamată de agricultorii din mai multe state vecine cu Ucraina, printre care și România. Printre solicitări fermierilor români de la protestele mai vechi, din 2023, se numără „separarea produselor agricole în vămile românești, asigurarea trasabilității importurilor, activarea de urgență a măsurilor de salvagardare, reactivarea taxelor vamale, calcularea riguroasă a pagubelor suferite de fermierii români și suspendarea concesiilor vamale pentru produsele din Ucraina”.³¹

Discuții

Mișcările sociale masive reprezintă pentru presă evenimente majore, care pot avea evoluții imprevizibile. Cu cât intensitatea lor este mai mare cu atât interesul media mainstream crește, înscriindu-se totodată în ceea ce cercetătorii numesc paradigma protestului. Din acest punct de vedere, s-a constatat un paradox și anume: media deși e interesată de acoperirea protestelor, mai ales când acestea se adresează și provoacă *status-quo*-ul politic, ea tinde să delegitimeze mișcările sociale, catalogându-le adesea reactive, violente sau perturbatoare.³² De altfel, investigarea modului în care media mainstream acoperă protestele relevă patru cadre (*frames*) cheie: revolta, confruntare, spectacolul și dezbateră, dintre care doar ultimul „is an opportunity to engage audiences with the substance of the issues advocated by the movement”³³, celelalte trei contribuind la o reflectare care exploatează dimensiunea conflictuală. În clasificările referitoare la relațiile media despre proteste, mișcările de stradă ale fermierilor nu au un loc bine definit. Teoretic, ele ar putea fi incluse în categoria mișcări conservatoare, după Brown & Harlow³⁴, dacă luăm în calcul anumite caracteristici, cum ar fi: temele și narațiunile autohtoniste și naționaliste, anti-UE; susținerea declarată a reprezentanților politiciilor de dreapta sau dreapta extremă, retorica anti-*agribashing*.

Rareori, pot fi găsite în presa mainstream materiale care documentează un subiect sau un fenomen privind cauzele protestelor fermierilor în adâncime. Un exemplu de bună practică, în acest sens, ar putea fi G4Media care,

27. Cârlogea, „Cine Sunt Negociatorii Fermierilor”.

28. Andreea Pora, „Vor reuși AUR și PSD să capitalizeze politic protestele fermierilor și transportatorilor?”, *Europa Liberă România*, 16 ianuarie 2024. <https://romania.europalibera.org/a/proteste-fermieri-transportatori-capitalizate-politic-de-aur-si-psd/32776264.html>.

29. Florentina Nițu et al., „Cum au ajuns fermieri cu sute și mii de hectare în proprietate să iasă în stradă pentru că vor subvenții și mai mari. Cum câștigă unul dintre cei mai puternici oameni din PSD din cererile fermierilor care au fost negociate la ministerul agriculturii”, *ZF.ro*, 2024, <https://www.zf.ro/companii/au-ajuns-fermieri-sute-mii-hectare-proprietate-iasa-strada-vor-22232044>.

30. Adrian Vasilache, „De ce nu încetează protestele fermierilor? Cine sunt cei care au agreat un acord cu 13 măsuri și cine se află încă în stradă”, *HotNews.ro*, 16 ianuarie 2024. <https://hotnews.ro/de-ce-nu-nceteaza-protestele-fermierilor-cine-sunt-cei-care-au-agreat-un-acord-cu-13-masuri-si-cine-se-afla-nca-n-strada-22485>.

31. Badea, „Fermierii Protestează În Toată Țara”.

32. Danielle K. Brown, Summer Harlow, „Protests, Media Coverage, and a Hierarchy of Social Struggle”, *The International Journal of Press/Politics* 24, nr. 4 (2019): 508–30. <https://doi.org/10.1177/1940161219853517>.

33. Brown, Harlow, „Protests, Media Coverage”, 512.

34. Brown, Harlow, „Protests, Media Coverage”, 511–512.

apelând la experți, încearcă să explice fenomenul vânzării fermelor mici și al ipotecării terenurilor, fermelor sau altor bunuri imobile: „Având în vedere că fermierii se raportează la terenul în proprietate ca fiind cel mai important bun pe care-l dețin, acest lucru denotă lipsa de alternative pe care le au pentru a putea obține banii necesari în continuarea activității agricole. Din discuțiile avute, fermierii ne semnalează că din ce în ce mai mulți agricultori sunt în risc de faliment și, implicit, de a-și vinde fermele.”³⁵

Concluzii și limitări

Pentru o înțelegere mai largă a modului în care presa din România a încadrat protestele fermierilor, analize viitoare ale altor canale sau formate media, precum și a rețelelor sociale ar contribui la o imagine mai completă care să valorifice perspective diverse de încadrare. Deși raportarea presei naționale la evenimente pare, în mare măsură, echilibrată și bazată pe dimensiunea factuală, media mainstream utilizează cadre specifice care contribuie la consolidarea discursului dominant, fără analize și abordări de adâncime care să coreleze cauzele și efectele și care să includă categorii nereprezentate, cum ar fi țăranii sau micii producători locali. De altfel, însăși denumirea „fermieri”, așa cum apare predilect titluri și știri, este una exclusivă cu o semnificație-cadru mai apropiată de sfera de afaceri, decât de cea socială. În general, presa mainstream, ca și presa de nișă, specializată pe subiecte agro, încadrează subiectul tranziției verzi aproape exclusiv prin prisma declarațiilor politice ale reprezentanților guvernamentali sau ale oficialilor europeni, narându-l ca pe o necesitate stringentă, însă care contribuie la nemulțumirea fermierilor. De asemenea, teme referitoare la injustiția de mediu, corelată cu injustiția socială sunt cvasiinexistente în media mainstream, în contextul protestelor fermierilor, iar acest vid de încadrare face ca reprezentarea media mainstream să fie distorsionată, trunchiată și/sau mult simplificată.

Cercetarea de față poate contribui la o înțelegere mai profundă a modului în care presa convențională acoperă protestele fermierilor și ale altor categorii de lucrători agricoli și poate crește interesul profesioniștilor media pentru încadrările generice și tematice care conferă o perspectivă mai incluzivă, mai aproape de categoriile socio-profesionale vulnerabilizate, mai ales în contextul provocărilor sociale, climatice și geo-politice actuale.

Acknowledgement: Acest articol a fost realizat în cadrul proiectului de cercetare ECOJUST- Doing Environmental InJustice: A Theory in Praxis (ECOJUST). Contract de finanțare nr 760077/23.05.2023, cod CF 133/15.11.2022. [This project has received funding from the PNRR funds under the Grant agreement number 760077/23.05.2023, CF 133/15.11.2022].

Bibliography

- Badea, Marco. “Fermierii protestează în toată țara și cer despăgubiri mai mari de la UE. ‘Este o bătaie de joc’. Confruntări cu jandarmii” [Farmers Protest Across the Country and Demand Greater Compensation from the EU. ‘It’s a Mockery’. Clashes with the Gendarmes]. *Digi24*, April 7, 2023. <https://www.digi24.ro/stiri/actualitate/fermierii-ies-in-strada-din-cauza-deciziei-ue-in-scandalul-cerealelor-din-ucraina-timmermans-romania-nu-a-facut-destule-reforme-2307457>.
- Brown, Danielle K., and Summer Harlow. “Protests, Media Coverage, and a Hierarchy of Social Struggle.” *The International Journal of Press/Politics* 24, no. 4 (2019): 508–30. <https://doi.org/10.1177/1940161219853517>.
- Bush, Evelyn, and Pete Simi. “European Farmers and Their Protests.” In *Contentious Europeans: Protest and Politics in an Emerging Polity*, 97–124. Lanham: Rowman & Littlefield, 2001.
- Cârlugea, Simona, and Cezar Amariei. “Ce vor fermierii și transportatorii care protestează și ce promisiuni au primit până acum de la guvern” [What Do the Protesting Farmers and Transporters Want and What Promises Have They Received So Far from the Government?]. *Europa Liberă România*, January 16, 2024. <https://romania.europalibera.org/a/proteste-fermieri-transportatori-/32775200.html>.
- Cârlugea, Simona. “Cine sunt negociatorii fermierilor și transportatorilor și cum s-a născut protestul pe WhatsApp?” [Who are the negotiators for the farmers and transporters and how did the protest start on WhatsApp?]. *Europa Liberă România*, January 18, 2024. <https://romania.europalibera.org/a/32781960.html>.
- Chirilă, Bianca. “Prefectul capitalei, după ce Simion s-a dus la protestele fermierilor: ‘Sunt deturnate politic. Nu e momentul’” [The prefect of the capital, after Simion went to the farmers’ protests: ‘They are politically hijacked. It’s not the time’]. *Digi24*, January 11, 2024. <https://www.digi24.ro/stiri/actualitate/evenimente/>

35. Cristian Pantazi, „De ce au ajuns fermierii români să își ipotecheze terenurile și cum a prăbușit Rusia prețurile la cereale. Specialistul Bogdan Lucian Cumpănașu despre cauzele care au dus la protestul agricultorilor”, *G4Media.ro*, 17 ianuarie 2024. <https://www.g4media.ro/de-ce-au-ajuns-fermierii-romani-sa-isi-ipotecheze-terenurile-si-cum-a-prabusit-rusia-preturile-la-cereale-specialistul-bogdan-lucian-cumpanasu-despre-cauzele-care-au-dus-la-protestul-agricultorilor.html>.

- prefectul-capitalei-dupa-ce-simion-s-a-dus-la-protestele-fermierilor-sunt-deturnate-politic-nu-e-momentul-2646329.
- Deacon, David, David Smith, and Dominic Wring. "Why Mainstream News Media Still Matter." *Media, Culture & Society* 46, no. 4 (2024): 874–85. <https://doi.org/10.1177/01634437241228765>.
- Deacon, David, Michael Pickering, Peter Golding, and Graham Murdock. *Researching Communications: A Practical Guide to Methods in Media and Cultural Analysis*. 2nd ed. London: Bloomsbury Academic, 2007.
- Entman, Robert M. "Framing: Toward Clarification of a Fractured Paradigm." *Journal of Communication* 43, no. 4 (1993): 51–58. <https://doi.org/10.1111/j.1460-2466.1993.tb01304.x>.
- Finger, Robert, Anna Fabry, Marie Kammer, Jeroen Candel, Tobias Dalhaus, and Eva Marie Meemken. "Farmer Protests in Europe 2023–2024." *EuroChoices* 23, no. 3 (2024): 59–63. <https://doi.org/10.1111/1746-692x.12452>.
- G4Media. "Live video protestul fermierilor și transportatorilor se extinde în toată țara – Sibiu, Suceava, Craiova, Târgu Mureș, Zalău / Ciolacu promite rezolvarea rapidă / circulație restricționată în afumați" [Live Video: The Protest of Farmers and Transporters Spreads Across the Country – Sibiu, Suceava, Craiova, Târgu Mureș, Zalău / Ciolacu Promises Quick Resolution / Restricted Traffic in Afumați]. *Economedia.ro*, January 15, 2024. <https://economedia.ro/live-intalnire-la-guvern-in-format-restrans-pe-tema-protestatarilor-negocierile-au-esuat-duminica-iar-protestele-continua-si-luni-circulatie-restrictionata-in-afumati.html>.
- Gheorghe, Adam. "Protestele fermierilor și transportatorilor încetează de azi. S-a ajuns la un acord cu premierul Ciolacu" [The protests of the farmers and transporters stop today. An agreement has been reached with Prime Minister Ciolacu]. *Digi Economic*, February 2, 2024. <https://www.digi24.ro/digieconomic/consumer/protestele-fermierilor-si-transportatorilor-inceteaza-de-azi-s-a-ajuns-la-un-acord-cu-premierul-ciolacu-8885>.
- Goffman, Erving. *Frame Analysis: An Essay on the Organization of Experience*. Cambridge, MA: Harvard University Press, 1974.
- Hanitzsch, Thomas, Folker Hanusch, Jyotika Ramaprasad, and A. S. De Beer. *Worlds of journalism: Journalistic cultures around the Globe*. New York: Columbia University Press, 2019.
- Herman, Edward S., and Noam Chomsky. *Manufacturing Consent: The Political Economy of the Mass Media*. New York: Pantheon Books, 2002.
- Ivăncică, Mihaela. "Marcel Ciolacu a semnat cu fermierii și transportatorii actul de încetare a protestelor. a promis o comisie interministerială" [Marcel Ciolacu Has Signed with the Farmers and Transporters the Act to End the Protests. He Promised an Interministerial Committee]. *Știrile ProTV*, 2024. <https://stirileprotv.ro/stiri/actualitate/marcel-ciolacu-a-semnat-cu-fermierii-si-transportatorii-un-acord-privind-incetarea-protestelor.html>.
- Matthews, Alan. "Farmer Protests and the 2024 European Parliament Elections." *Intereconomics* 59, no. 2 (2024): 83–87. <https://doi.org/10.2478/ie-2024-0018>.
- Milonean, Ioana. "Sindicatul fermierilor patrioți își asumă protestul fermierilor. Președintele organizației: vin cu 50 de tractoare spre București / Claudiu Târziu (AUR): nu suntem implicați în organizarea protestelor, dar susținem revendicările oamenilor" [The Union of Patriot Farmers Assumes Responsibility for the Farmers' Protest. The President of the Organization: Coming with 50 Tractors to Bucharest / Claudiu Târziu (AUR): We Are Not Involved in Organizing the Protests, But We Support the People's Demands]. *G4Media.ro*, January 11, 2024. <https://www.g4media.ro/sindicatul-fermierilor-patrioti-isi-asuma-protestul-fermierilor-presedintele-organizatiei-vin-cu-50-de-tractoare-spre-bucuresti-claudiu-tarziu-aur-nu-suntem-implicati-in-organizarea-protestelor.html>.
- Neuman, W. Russell, Marion R. Just, and Ann N. Crigler. *Common Knowledge: News and the Construction of Political Meaning*. Chicago: University of Chicago Press, 1994.
- Newman, Nic. *Mainstream Media and the Distribution of News in the Age of Social Discovery*. Reuters Institute for the Study of Journalism, Department of Politics and International Relations, University of Oxford, 2011.
- O'Brien, Thomas, and Remus Crețan. "The Role of Identity in the 2015 Romanian Shepherd Protests." *Identities* 26, no. 4 (2018): 470–88. <https://doi.org/10.1080/1070289x.2017.1400322>.
- Pantazi, Cristian. "De ce au ajuns fermierii români să își ipotecheze terenurile și cum a prăbușit Rusia prețurile la cereale. Specialistul Bogdan Lucian Cumpănașu despre cauzele care au dus la protestul agricultorilor" [Why Romanian Farmers Have Ended Up Mortgaging Their Lands and How Russia Collapsed the Prices of Cereals. Specialist Bogdan Lucian Cumpănașu on the Causes That Led to the Farmers' Protest]. *G4Media.ro*, January 17, 2024. <https://www.g4media.ro/de-ce-au-ajuns-fermierii-romani-sa-isi-ipotecheze-terenurile-si-cum-a-prabusit-rusia-preturile-la-cereale-specialistul-bogdan-lucian-cumpanasu-despre-cauzele-care-au-dus-la-protestul-agricultorilor.html>.
- Phelan, Sylvester. "Is 'agri-Bashing' Impacting on Farmers' Motivation to Farm?." *Agriland.ie*, February 8, 2020. <https://www.agriland.ie/farming-news/is-agri-bashing-impacting-on-farmers-motivation-to-farm/>.

- Ploeg, Jan Douwe van der. "Farmers' Upheaval, Climate Crisis and Populism." *The Journal of Peasant Studies* 47, no. 3 (2020): 589–605. <https://doi.org/10.1080/03066150.2020.1725490>.
- Pora, Andreea. "Vor reuși AUR și PSD să capitalizeze politic protestele fermierilor și transportatorilor?" [Will AUR and PSD Manage to Politically Capitalize on the Protests of Farmers and Transporters?]. *Europa Liberă România*, January 16, 2024. <https://romania.europalibera.org/a/proteste-fermieri-transportatori-capitalizate-politic-de-aur-si-psd/32776264.html>.
- Scheufele, Dietram A. "Framing as a Theory of Media Effects." *Journal of Communication* 49, no. 1 (1999): 103–22. <https://doi.org/10.1111/j.1460-2466.1999.tb02784.x>.
- Sekar, Jenith, and Siwach Kuldeep M. "Mainstream Media and Twitter Narratives: A Case Study of the Farmers' Protest." *European Journal of Molecular and Clinical Medicine* 7, no. 8 (2020): 5551–5561.
- Ștefănescu, Cristian. "Fermieri Și Transportatori Continuă Protestele – Dw – 12.01.2024." *Deutsche Welle*, January 13, 2024. <https://www.dw.com/ro/fermieri-și-transportatori-protestează-la-poștile-bucureștilor/a-67968341>.
- Timar, Oana. "Sindicatul Fermierilor Patrioti Se Delimitează de Ștefan Muscă: Respingem Orice Implicare În Organizarea Protestelor" [The Union of Patriot Farmers Distances Itself from Ștefan Muscă: We Reject Any Involvement in Organizing the Protests]. *agointel.ro*, January 11, 2024. <https://agointel.ro/283524/sindicatul-fermierilor-patrioti-se-delimiteaza>.
- Turčilo, Lejla. "Medijska i Društvena Polarizacija U Vremenu Krize: Bh. Mediji I Rat U Ukrajini / Media and Social Polarization in a Time of Crisis: Bh. Media and War in Ukraine." *Pregled: časopis za društvena pitanja / Periodical for social issues* 65, no. 1 (2024): 31–49. <https://doi.org/10.48052/19865244.2024.1.31>.
- Van Gorp, Baldwin. "The Constructionist Approach to Framing: Bringing Culture Back In." *Journal of Communication* 57, no. 1 (2006): 60–78. <https://doi.org/10.1111/j.0021-9916.2007.00329.x>.
- Vasilache, Adrian. "De Ce Nu Încetează Protestele Fermierilor? Cine Sunt Cei Care Au Agreat Un Acord Cu 13 Măsuri Și Cine Se Află Încă În Stradă" [Why Don't the Farmers' Protests Stop? Who Are Those Who Agreed to a Deal with 13 Measures and Who Is Still on the Streets?]. *HotNews.ro*, January 16, 2024. <https://hotnews.ro/de-ce-nu-nceteaza-protestele-fermierilor-cine-sunt-cei-care-au-agreat-un-acord-cu-13-masuri-si-cine-se-afla-nca-n-strada-22485>.
- Vreese, Claes H. "News Framing." *Information Design Journal* 13, no. 1 (2005): 51–62. <https://doi.org/10.1075/idjdd.13.1.06vre>.